

Nadere wijziging van de Ziektewet en de Wet op de arbeidsongeschiktheidsverzekering (Toelating tot de vrijwillige verzekering van Nederlanders, die in een ontwikkelingsland werkzaam zijn).

MEMORIE VAN TOELICHTING

Nr. 3

In de afgelopen jaren werd, zowel vanuit de kring der betrokken organisaties als vanuit de Staten-Generaal aandacht gevraagd voor de secundaire arbeidsvoorwaarden van degenen, die in het kader van de hulpverlening aan ontwikkelingslanden door particuliere organisaties worden uitgezonden om in een dergelijk land werkzaam te zijn.

Naar aanleiding hiervan vond op 18 december 1967 onder voorzitterschap van de Minister zonder Portefeuille, belast met de aangelegenheden betreffende de hulp aan ontwikkelingslanden, een bespreking van deze kwestie plaats met vertegenwoordigers van de particuliere organisaties. Bij die bespreking werd overeengekomen, dat door een werkgroep, bestaande uit vertegenwoordigers van de particuliere organisaties en enige ambtenaren van de Ministeries van Buitenlandse Zaken en van Sociale Zaken en Volksgezondheid, zou worden nagegaan welke wijzigingen in de Nederlandse sociale verzekering nodig zouden zijn om te bereiken, dat de Nederlandse particuliere ontwikkelingswerkers daaraan een voldoende zekerheid zouden kunnen ontleen.

De bedoelde werkgroep heeft inmiddels rapport uitgebracht. In dat rapport, dat de instemming van de belanghebbende organisaties heeft verkregen en dat als bijlage bij deze toelichting is gevoegd, wordt erop gewezen, dat de particuliere ontwikkelingswerkers gedurende de termijn van hun uitzending niet onder het Nederlandse stelsel van sociale verzekering vallen, indien deze uitzending gepaard gaat met een overbrenging van de woonplaats naar het betreffende land. De Nederlandse sociale wetten zijn nl. in beginsel uitsluitend van toepassing op degenen, die in Nederland wonen dan wel hier te lande hun dienstbetrekking vervullen.

Hoewel het op zichzelf mogelijk zou zijn de particuliere ontwikkelingswerkers onder de verplichte sociale verzekering te brengen, meent de werkgroep, dat dit in de praktijk tot niet op te lossen moeilijkheden aanleiding zou geven, waarbij te denken valt aan de premieheffing, de controle bij arbeidsongeschiktheid en de mogelijkheid van adequate verstrekkingen.

De werkgroep is daarom van oordeel, dat het de voorkeur verdient om waar mogelijk langs de weg van vrijwillige verzekering een oplossing te zoeken. Voor vrijwillige verzekering pleit volgens de commissie ook de omstandigheid, dat het de ontwikkelingswerkers, voor zoveel betreft de werknemersverzekeringen en de ziektekostenverzekeringen, niet zo zeer te doen is om risicodekking tijdens het verblijf in het ontwikkelingsland, doch vooral om risicodekking vanaf de dag van hun terugkomst in Nederland.

Intussen kan, in aansluiting op hetgeen in het advies van meergenoemde werkgroep over de mogelijkheden van risicodekking in het kader van de sociale verzekering reeds is vermeld, het volgende worden medegedeeld.

I. Algemene Weduwen- en Wezenwet

Het in het rapport van de werkgroep bedoelde technisch advies van de Sociale Verzekeringsraad werd op 30 oktober 1968 uitgebracht.

Een wetsontwerp dat voorziet in de noodzakelijke wijziging van de mogelijkheid van vrijwillige premiebetaling voor in het

buitenland wonende Nederlanders is in voorbereiding. De ondergetekende zal de spoedige indiening van dit wetsontwerp bij de Tweede Kamer zoveel als in zijn vermogen ligt bevorderen.

II. Algemene Ouderdomswet

De ondergetekende deelt de opvatting van de werkgroep dat de bestaande mogelijkheden voor vrijwillige A.O.W.-verzekering voor de ontwikkelingswerkers voldoende uitkomst bieden.

III. Werkloosheidsverzekering

De werkgroep is blijkens het rapport van mening, dat aan de ontwikkelingswerkers, die bij terugkeer in Nederland niet aanstonds werk kunnen vinden, ten laste van de algemene middelen uitkering zou dienen te worden verleend naar analogie van de Werkloosheidswet en de Wet Werkloosheidsvoorziening.

Naar de mening van de ondergetekende is een dergelijke afzonderlijke voorziening voor de ontwikkelingswerkers niet nodig. Op grond van de bepalingen van de Wet Werkloosheidsvoorziening komt in beginsel voor uitkering in aanmerking de werknemer, die hier te lande zijn woonplaats heeft (artikel 13, eerste lid, sub *m*). De Wet Werkloosheidsvoorziening bevat geen bepaling op grond waarvan aan degene, die buiten Nederland in dienstbetrekking werkzaam is geweest, geen uitkering wordt verleend. Gezien het vorenstaande, kan de ontwikkelingswerker, die er na terugkeer in Nederland nog niet direct in slaagt werk te vinden, een beroep doen op de Wet Werkloosheidsvoorziening.

IV. Ziektekostenverzekeringen

In aansluiting op hetgeen in het rapport van de werkgroep werd vermeld, kan worden medegedeeld, dat - blijkens mededeling van de Ziekenfondsraad - door het Gemeenschappelijk Overleg van Ziekenfondsorganisaties (G.O.Z.) en de Kontaktcommissie Landelijke Organisaties van Ziektekostenverzekeraars (K.L.O.Z.) m.b.t. de verzekering tegen geneeskundige verzorging ter zake de volgende aanbevelingen zijn gedaan.

A. Ziekenfondsverzekering

Het G.O.Z. heeft reeds in 1966 de ziekenfondsbesturen geadviseerd om een ieder, die in Nederland terugkeert na in een ontwikkelingsland werkzaam te zijn geweest en de inkomensgrens van de vrijwillige verzekering niet overschrijdt, zonder beperkende bepalingen tot de vrijwillige verzekering toe te laten. In tegenstelling tot hetgeen de ondergetekende op 2 oktober 1969 bij de beantwoording van de door de Tweede Kamerleden de heren Zijlstra en Boersma m.b.t. deze kwestie gestelde vragen heeft medegedeeld, is daarvoor geen vorm van premiebetaling gedurende het verblijf in het buitenland nodig.

B. Particuliere ziektekostenverzekering

Door de K.L.O.Z. is de volgende regeling aan de aangesloten ziektekostenverzekeraars aanbevolen:

a. Particulier verzekerden, die naar een ontwikkelingsland vertrekken, melden dit tijdig voor hun vertrek aan de verzekeraar.

b. Zo mogelijk wordt een verklaring overgelegd, waaruit de bedoeling en de vermoedelijke duur van hun verblijf in het ontwikkelingsland blijkt.

c. De verzekerden verplichten zich voor de duur van het verblijf in het buitenland een premie te betalen van ca. 15 pct. van het normaal verschuldigde premiebedrag.

d. Er bestaat geen recht op enigerlei vergoeding voor kosten van geneeskundige hulp, verleend in het ontwikkelingsland.

e. Bij terugkeer in Nederland van de verzekerde of van een van zijn gezinsleden, dient hiervan binnen 1 maand melding te worden gedaan aan de verzekeraar. In dat geval gaan de aan de verzekering verbonden rechten van de verzekerde of het betrokken gezinslid volledig in van de datum van terugkeer in Nederland af met gelijktijdige hervatting van de premiebetaling voor het gehele gezin.

f. Indien zich tijdens het verblijf in het ontwikkelingsland wijziging in de gezinssamenstelling voordoet, dient hiervan mededeling te worden gedaan aan de verzekeraar.

De ondergetekende moge opmerken, dat – volgens mededeling van de Ziekenfondsraad – aan de hier bedoelde adviezen van het G.O.Z. en de K.L.O.Z. algemeen gevolg wordt gegeven.

De ondergetekende is dan ook van oordeel, dat op de vorenomschreven wijze, zowel voor wat betreft de ziekenfondsverzekering als de ziektekostenverzekering afdoende voorzieningen tot stand zijn gebracht voor de regeling van de verzekering tegen geneeskundige verzorging van degenen, die niet in ambtelijk verband bij het ontwikkelingswerk in het buitenland zijn betrokken.

V. Kinderbijslagverzekering

De ondergetekende deelt de mening van de werkgroep, dat een vrijwillige kinderbijslagverzekering voor de ontwikkelingswerkers moeilijk denkbaar is, omdat uitsluitend degenen, die aan een zodanige verzekering rechten zouden kunnen ontleenen, t.w. de verzekerden met een of meer kinderbijslaggerechtigde kinderen, daaraan zouden deelnemen. Met de werkgroep is de ondergetekende van oordeel, dat het gemis aan kinderbijslag het beste kan worden opgevangen door het verlenen van een salariscompensatie. Gevaar van risico-selectie behoeft alsdan in deze niet te worden geducht, omdat naar de mening van de ondergetekende van de uitzendende organisaties met hun sterke sociale gerichtheid mag worden verwacht, dat zij bij het aantrekken van vrijwilligers niet een selectie als vorenbedoeld zullen toepassen.

Voor wat betreft de Ziektewet en de Wet op de arbeidsongeschiktheidsverzekering is de ondergetekende met de werkgroep van mening, dat de mogelijkheid van vrijwillige verzekering van ontwikkelingswerkers – waarbij de bedrijfsverenigingen verplicht zijn om hen tot die verzekering toe te laten – slechts kan worden gerealiseerd door middel van wetswijziging.

Weliswaar kennen de genoemde wetten reeds enkele bepalingen, waarin de mogelijkheid tot het sluiten van een vrijwillige verzekering wordt geopend, doch deze bepalingen bieden voor de ontwikkelingswerkers, waar het deze, zoals hierboven reeds werd opgemerkt, uitsluitend gaat om risico-dekking vanaf de dag van terugkomst in Nederland, onvoldoende uitkomst. Bovendien zijn de bedrijfsverenigingen op

grond van bedoelde bepalingen in het algemeen slechts gehouden om personen, wier verplichte verzekering is geëindigd en die hier te lande hun woonplaats hebben (of wier werkgever hier te lande woont) tot de vrijwillige verzekering toe te laten. Aan deze voorwaarden zal door de ontwikkelingswerkers niet altijd kunnen worden voldaan.

Bij de uitwerking van de regeling is de ondergetekende echter tot de conclusie gekomen, dat een beperking van de regeling uitsluitend tot de groep van personen, die in het kader van de ontwikkelingshulp werkzaam zijn, onbillijkheden zou oproepen ten aanzien van personen, die ook in een ontwikkelingsland werkzaam zijn, doch die, hoewel zij ten behoeve van de bevolking in dat land arbeid verrichten, niet in het kader van de ontwikkelingshulp werkzaam zijn.

Teneinde deze onbillijkheden te voorkomen, heeft de ondergetekende besloten voor te stellen om aan de regeling een zodanige uitbreiding te geven dat de mogelijkheid tot het sluiten van een vrijwillige verzekering wordt opengesteld voor elke Nederlander, die in een ontwikkelingsland werkzaam is.

Bijgaand ontwerp van de wet strekt daartoe. De ondergetekende merkt hierbij nog het volgende op. Het wetsontwerp beoogt, zoals uit het bovenstaande blijkt, voor een betrekkelijk kleine groep van personen, nl. de Nederlanders, die in een ontwikkelingsland werkzaam zijn, het sluiten van een vrijwillige verzekering mogelijk te maken. Voor deze groep van personen zullen, omdat zij slechts behoefte hebben aan risico-dekking bij terugkeer in Nederland, regelen moeten worden getroffen, welke op een aantal punten afwijken van de overigens bij of krachtens de wet vastgestelde bepalingen. Te denken valt b.v. aan de bepalingen inzake het recht op uitkering, de verplichting tot ziekmelding, enz. De ondergetekende heeft gemeend de betreffende regelen, welke, zoals reeds gezegd, uitsluitend betrekking hebben op de vrijwillige verzekering van een bijzondere groep van personen, niet in het wetsvoorstel te moeten opnemen. Naar zijn mening is het meer aangewezen om bedoelde regelen op te nemen in een ministeriële beschikking. De voorgestelde artikelen openen daartoe de mogelijkheid. Omtrent de inhoud van de te treffen regelen zal nog overleg plaatsvinden met de belanghebbende particuliere organisaties, terwijl bovendien op grond van de vorenbedoelde bepalingen de Sociale Verzekeringsraad over de regelen moet worden gehoord.

Omtrent het aantal personen, dat van de mogelijkheid tot het sluiten van een vrijwillige verzekering als vorenbedoeld gebruik zal kunnen maken, staan de ondergetekende geen exacte cijfers ter beschikking. Wel kan er volgens een globale raming van worden uitgegaan, dat dit aantal ligt tussen de 5000 en 1000 personen.

Volledigheidshalve moge de ondergetekende aan het vorenstaande nog toevoegen, dat het in zijn voornemen ligt om in de op grond van het voorgestelde artikel 72a van de Ziektewet respectievelijk artikel 86a van de Wet op de arbeidsongeschiktheidsverzekering vast te stellen regelen een overgangsbepaling op te nemen, welke voor de Nederlanders, die thans reeds in een ontwikkelingsland werkzaam zijn, de mogelijkheid opent om zich binnen een bepaalde termijn alsnog met een verzoek om toelating tot de vrijwillige verzekering tot de bedrijfsvereniging te wenden.

*De Minister van Sociale Zaken
en Volksgezondheid,*

B. ROOLVINK.